

IZVJEŠĆE O PROVEDENOM SAVJETOVANJU S ZAJNTERESIRANOM JAVNOŠĆU U POSTUPKU DONOŠENJA AKTA STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA CRIKVENIČKO-VINODOLSKE RIVIJERE 2019.-2029. Nositelj izrade izvješća: Institut za turizam Grad Crikvenica, Grad Novi Vinodolski, Vinodolska općina, Turistička zajednica grada Crikvenice, Turistička zajednica grada Novog Vinodolskog, Turistička zajednica Vinodolske općine	
Naziv akta za koji je provedeno savjetovanje s javnošću	Strategija razvoja turizma Crikveničko-vinodolske rivijere 2019.-2029.
Naziv tijela nadležnog za izradu nacрта akta/dokumenta i provedbu savjetovanja	Institut za turizam, Grad Crikvenica, Grad Novi Vinodolski, Vinodolska općina, Turistička zajednica grada Crikvenice, Turistička zajednica grada Novog Vinodolskog, Turistička zajednica Vinodolske općine
Objava dokumenata za savjetovanje	http://www.crikvenica.hr/e-savjetovanje
Cilj i glavne teme savjetovanja	Omogućiti širokoj javnosti uvid u dokument i izricanje mišljenja i/ili prijedloga o Strategiji razvoja turizma Crikveničko-vinodolske rivijere 2019.-2029.
Razdoblje provedbe savjetovanja	Savjetovanje se provodilo u vremenu od 15.01.2019. do 14.02.2019. što ukupno predstavlja 30 dana.
Ostali oblici savjetovanja s javnošću	Javne prezentacije i radionice održane tijekom rada na projektu
Troškovi provedenog savjetovanja	Provedba javnog savjetovanja nije iziskivala dodatne financijske troškove

Prilog 1. Pregled prihvaćenih i neprihvaćenih primjedbi

Redni broj	Sudionik savjetovanja (ime i prezime pojedinca, naziv organizacije)	Članak ili drugi dio nacрта na koji se odnosi prijedlog ili mišljenje	Tekst zaprimljenog prijedloga ili mišljenja	Status prijedloga ili mišljenja (prihvaćanje/neprihvaćanje s obrazloženjem)
1.	Mario Vukelić, dipl.ing., Udruga vjerovnika bivših radnika i malih dioničara Jadran d.d. Crikvenica	2. Analiza internog okruženja/ 2.1. Osnovna obilježja Crikveničko-vinodolske rivijere/ Položaj, obuhvat,	Primjedba: Na str. 5. Strategije umjesto: "... Grad Crikvenica (60 km ²) s nizom većih obalnih naselja Jadranovo, Dramalj, Crikvenica i Selce; Vinodolsku općinu (152 km ²) koju čine naselja Tribalj, Drivenik, Grižane-Belgrad i	<u>Primjedba se prihvaća</u> , uz korekciju površine Grada Novi Vinodolski te povezanu korekciju ukupne površine rivijera. Izmijenjeni tekst na stranici 5. glasi: ..."Rivijera se prostire na ukupno 539,88 km ² od čega 446,72 km ²

		veličina i stanovništvo	Bribir; Grad Novi Vinodolski (261 km ²) s većim obalnim naseljima Novi Vinodolski, Povile, Klenovica i Sibinj.“ Trebalo bi preciznije stajati „...Grad Crikvenica (29,98 km ² na kopnu i 27,92 km ² u akvatoriju Vinodolskog kanala. Ukupna površina Grada iznosi 57,90 km ²) s nizom većih obalnih naselja Jadranovo, Dramalj, Crikvenica i Selce; Vinodolsku općinu (152 km ²) koju čine naselja Tribalj, Drivenik, Grižane-Belgrad i Bribir; Grad Novi Vinodolski (196,1 km ² na kopnu i 65,23 km ² u akvatoriju Vinodolskog kanala. Ukupna površina Grada iznosi 261,33 km ²) s većim obalnim naseljima Novi Vinodolski, Povile, Klenovica i Sibinj.“	<p>čini kopneni dio i 93,16 km² morska površina te obuhvaća tri jedinice lokalne samouprave:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grad Crikvenicu (29,98 km² na kopnu i 27,92 km² u akvatoriju Vinodolskog kanala; ukupna površina Grada iznosi 57,90 km²) s nizom većih obalnih naselja Jadranovo, Dramalj, Crikvenica i Selce; • Vinodolsku općinu (151,66 km²) koju čine naselja Tribalj, Drivenik, Grižane-Belgrad i Bribir; • Grad Novi Vinodolski (265,08 km² na kopnu i 65,24 km² u akvatoriju Vinodolskog kanala; ukupna površina Grada iznosi 330,32 km²) s većim obalnim naseljima Novi Vinodolski, Povile, Klenovica i Sibinj.“...
		2. Analiza internog okruženja/ 2.1. Osnovna obilježja Crikveničko-vinodolske rivijere/ Položaj, obuhvat, veličina i stanovništvo	<p>Primjedba: Na str. 5. Strategije umjesto: ... Stanovništvo gradova Crikvenice i Novog Vinodolskog koncentrirano je na obali gdje gustoća naseljenosti (192, odnosno 250 stanovnika/km²) daleko premašuje onu u Vinodolskoj općini ili županijski prosjek (23, odnosno 76 stanovnika/km²), trebalo bi preciznije stajati: „...Stanovništvo gradova Crikvenica i Novog Vinodolskog koncentrirano je na obali gdje gustoća naseljenosti na kopnenom dijelu gradova (374, odnosno 26 stanovnika/km²) daleko premašuje onu u Vinodolskoj općini ili županijski prosjek (23, odnosno 76 stanovnika/km²)...“</p> <p>Komentar: Budući da je u špici turističke sezone prema nekim parametrima, ukupni broj stalnih stanovnika grada Crikvenice, prijavljenih turista, vikend gostiju, rođaka i prijatelja do 3-4 puta više nego stalnih stanovnika grada Crikvenice, ukupna gustoća naseljenosti moguće doseže brojku od 1.500 – 2.000 stanovnika/km² na kopnenom dijelu grada Crikvenice, što uzrokuje veliku opterećenost infrastrukture grada, odnosno premašuje gustoću stanovnika predviđenu prostornim planom PGŽ, i još</p>	<p>Primjedba se djelomično prihvaća s obzirom na prethodno prikazanu površinu kopnenog dijela grada Novi Vinodolski, uz korekciju teksta na sljedeći način:</p> <p>„...Stanovništvo gradova Crikvenica i Novog Vinodolskog koncentrirano je na obali pri čemu gustoća naseljenosti na kopnenom dijelu gradova Crikvenica i Novi Vinodolski prosječno iznosi 55 stanovnika po km², a na području Vinodolske općine 24 stanovnika po km². Pri tome se može očekivati da tijekom vrhunca turističke sezone broj registriranih i neregistriranih turista i jednodnevnih posjetitelja (turistički dolasci, jednodnevne posjete, boravci u kućama i stanovima za odmor, dolasci prijatelja i rođaka, nautičari i sl.) višestruko nadmašuje broj stalnih stanovnika Rivijere....“</p>

			je važan argument protiv daljnje nekontrolirane gradnje apartmana za tržište u gradu Crikvenici.	
		2. Analiza internog okruženja/ 2.2. Turistička resursna osnova	Komentar: Na str 12. Strategije „Hotelski wellness centri – Hoteli Mediteran, Kvarner Palace, Marina, Amabilis, Katarina, Lišanj, Resort Novi.. Zanimljivo je da se ne spominje niti jedan od 9 Hotela Jadrana d.d., od kojih Hoteli Katarina i Esplanade imaju neke oblike wellness sadržaja izgrađenih u proteklih nekoliko godina, a Hotel Omorika nema, što ukazuje na prioritarnu potrebu uvođenje kvalitetnih wellness sadržaja, zanimljivih za hotelske goste u objekte Jadrana d.d. u cilju produženja sezone i bolje iskorištenosti hotelskih kapaciteta. Za usporedbu Resort Novi s 5* ima 10.000 m ² zatvorenog i 4.000 m ² otvorenog prostora wellnessa, 14 dvorana za tretmane i masaže..	<u>Prihvata se dio komentara</u> te se popis hotela proširuje i hotelom Esplanade. Novi popis glasi: „ Hotelski wellness centri – hoteli Mediteran, Kvarner Palace, Esplanade, Crikvenica, Marina, Amabilis, Katarina, Lišanj, Resort Novi“ ...
		2. Analiza internog okruženja/ 2.3. Performanse turističkog sektora	Komentar: Na str. 13. Strategije „...U razdoblju od 2015. do 2017. godine smještajna ponuda Rivijere povećana je za 9,5 %, no, u odnosu na 2009. godinu smještajni kapacitet stagnira...U posljednje dvije godine ova vrsta kapaciteta i dalje intenzivno raste, 47% u gradu Crikvenici, 48% u Gradu Novi Vinodolski i 70% u Vinodolskoj općini...“ Navedeni podaci su na prvi pogled kontradiktorni, teško je objasniti stagnaciju smještajne ponude rivijere s grafičkim prikazom uz ovako intenzivan rast u posljednje dvije godine prema tvrdnjama autora, ali možda su u pitanju različite metodologije obrade statističkih podataka i neusklađeni različiti izvori statističkih podataka o strukturi smještajnih kapaciteta na CV Rivijeri iz e-Visitora, Turističkih zajednica, Državnog zavoda za statistiku, porezne uprave itd.?	Svi korišteni podaci u poglavlju 2.3. su podaci dobiveni na poseban zahtjev od Državnog zavoda za statistiku i time predstavljaju jedini službeni statistički izvor vezan uz smještajne kapacitete jedinica lokalne samouprave na području Rivijere. Razumijevanje kretanja smještajnih kapaciteta na području cijele Rivijere te njezinih jedinica lokalne samouprave na temelju dobivenih podataka službene statistike jasnije je iz tablica priloženih u nastavku ovog obrasca. Pri tome podaci Državnog zavoda za statistiku za 2009. godinu, kao što je i naznačeno u tablicama uključuju podatke o kapacitetima kućanstava.
		2. Analiza internog okruženja/ 2.3.	Primjedba: Na str. 13 Strategije umjesto „... Struktura. Crikveničko-	<u>Primjedba se ne prihvaća</u> budući da su svi korišteni podaci u poglavlju 2.3. podaci dobiveni na

		Performanse turističkog sektora	<p>vinodolska rivijera pretežito je destinacija obiteljskog smještaja u kojoj skupina odmarališta i slični kapaciteti čini 77% ukupnih ležajeva (od čega 80% u domaćinstvima), slijed kampovi i prostor za kampiranje s 13%, dok hoteli i slični kapaciteti imaju najmanji udio od 11% ukupnih ležajeva..." trebalo bi prema primjeru „Vrste kapaciteta“ iz Strategije gospodarskog razvitka grada Crikvenice 2012. - 2022., str. 84. koju je izradio Ekonomski fakultet Rijeka 2014. godine, realno prikazati strukturu smještajnih kapaciteta prema točnim podacima iz 2017. godine.</p> <p>Iste takve tablice prema vrstama kapaciteta trebalo bi napraviti i za grad Novi Vinodolski i Vinodolsku općinu, i ne spajati zajedno obiteljski smještaj i odmarališta u neku nepoznatu kategoriju smještaja „odmarališta i slični kapaciteti“ , jer se u podacima za usporedne gradove Opatija, Rab, Krk i Poreč koristi naziv „obiteljski ili privatni smještaj“ koji se koristi uobičajeno u statističkim podacima, a ne naziv „odmarališta i slični kapaciteti“.</p> <p>Možda su u pitanju različite metodologije obrade statističkih podataka i neusklađeni različiti izvori statističkih podataka o strukturi smještajnih kapaciteta na CV Rivijeri iz e-Visitora, Turističkih zajednica, Državnog zavoda za statistiku, porezne uprave itd.?</p>	<p>poseban zahtjev od Državnog zavoda za statistiku i time predstavljaju jedini službeni statistički izvor vezan uz kapacitete jedinica lokalne samouprave na području Rivijere. Razina dezagregiranja podataka prilagođena je mogućnostima Državnog zavoda za statistiku i međunarodnim standardima izvještavanja o smještajnim kapacitetima koje primjenjuje Državni zavod za statistiku.</p> <p>Podaci korišteni u poglavlju 3.1. su podaci iz e-visitora koji se mogu smatrati dovoljno relevantnima, unatoč nedovoljne statističke provjerenosti (koju provodi samo Državni zavod za statistiku), s obzirom da je analiza usmjerena prije svega na usporedbu kretanja ključnih pokazatelja u odabranim turističkim destinacijama.</p>
		2. Analiza internog okruženja/ 2.3. Performanse turističkog sektora	<p>Primjedba: Na str. 13. Strategije umjesto: „Udio hotelskog smještaja najviši je u Gradu Crikvenici (12% ili oko 3.000 ležajeva), slijedi Grad Novi Vinodolski (8%), te Vinodolska općina (2%).“ Trebalo bi još jednom provjeriti podatke o strukturi smještajnih kapaciteta u Gradu Crikvenici iz više izvora, i trebalo bi stajati npr. „Udio hotelskog smještaja najviši je u Gradu Crikvenici (20% ili oko 4.000 ležajeva),</p>	<p><u>Primjedba se ne prihvaća</u> budući da su svi korišteni podaci u poglavlju 2.3. podaci dobiveni na poseban zahtjev od Državnog zavoda za statistiku i time predstavljaju jedini službeni statistički izvor vezan uz kapacitete jedinica lokalne samouprave na području Rivijere.</p> <p>Razumijevanje kretanja kapaciteta na području cijele Rivijere te njezinih jedinica lokalne samouprave na temelju dobivenih podataka službene statistike jasnije</p>

			a za Grad Novi Vinodolski (8%), te Vinodolsku općinu (2%) provjeriti još jednom točnost podataka iz više izvora.. Možda su u pitanju različite metodologije obrade statističkih podataka i neusklađeni različiti izvori statističkih podataka o strukturi smještajnih kapacitete na CV Rivijeri iz e-Visitora, Turističkih zajednica, Državnog zavoda za statistiku, porezne uprave itd.?	je iz tablica priloženih u nastavku ovog obrasca.
		2. Analiza internog okruženja/ 2.5. Novi projekti	Na str. 22. Strategije u poglavlju 2.5. Novi projekti trebalo bi dodati: Multimedijalni centar, odnosno, odnosno „Hram Kulture“ - Kulturno-turistički centar u gradu Crikvenici. Dobar primjer je novi Kulturno-turistički centar Gervais koji je 2017. otvoren u gradu Opatiji:	<u>Primjedba se djelomično prihvaća.</u> U poglavlju 2.5. navode se isključivo planirani novi projekti javnog i privatnog sektora. Ideja razvoja i izgradnje Multimedijalnog centra uključuje se u točku 6.2. gdje se opisuju ključne odrednice ponude pojedinih prostornih zona Rivijere. Na str. 39 u okviru alineje Kulturne i prirodne znamenitosti, iza riječi ...'zbirke'... dodaje se ...'multimedijalni centar'...
		5. Vizija i strateški ciljevi razvoja turizma/ 5.5. Strateški ciljevi	Primjedba: Na str. 35. Strategije umjesto: „Glavni cilj razvoja turizma 2019 - 2029.: Izgradnja konkurentne, održive, cjelogodišnje i međunarodno prepoznate dinamične rivijere rekreacije i zdravlja s bogatom ponudom sadržajnih turističkih iskustava.“ trebalo bi stajati: „Glavni cilj razvoja turizma 2019 - 2029.: Izgradnja konkurentne, održive, cjelogodišnje i međunarodno prepoznate dinamične rivijere rekreacije i zdravlja s bogatom ponudom sadržajnih turističkih iskustava u skladu s smjericama Svjetske turističke organizacije (UNWTO) za promicanje odgovornog, održivog i univerzalno dostupnog turizma.“	<u>Primjedba je obuhvaćena navedenim strateškim usmjerenjima razvoja turizma na Rivijeri</u> jer je upravo održivi razvoj turizma polazište cijelog dokumenta, a što je u skladu s osnovnim smjericama ukupnog strateškog okvira dokumenata višeg reda, uključujući između ostalih Strategiju razvoja turizma RH do 2020. te Strateški plan razvoja turizma Kvarnera koji počivaju na smjericama UNWTO-a.
		5. Vizija i strateški ciljevi razvoja turizma/ 5.5. Strateški ciljevi	Primjedba: Na str. 35. Strategije umjesto: „Postavljeni cilj ocrtava usmjerenje na pokretanje <i>brownfield</i> investicije u hotelske i kamping kapacitete.“ zbog povećanja svih vrsta kapaciteta na na novim lokacijama trebalo bi stajati: „Postavljeni cilj	<u>Primjedba se djelomično prihvaća</u> te se tekst cilja mijenja na sljedeći način:Postavljeni cilj ocrtava usmjerenje prije svega na pokretanje <i>brownfield</i> investicija u hotelske i kamping kapacitete..“. Naime, u Poglavlju 7. Akcijski plan/ Program 9. Unapređenje i specijalizacija smještajne ponude eksplicitno je u opisu razvoja hotelskog smještaja navedena potreba za <i>brownfield</i> i <i>greenfield</i>

			overtava usmjerenje na pokretanje <i>greenfield</i> i <i>brownfield</i> investicije u hotelske i kamping kapacitete..", jer je jasno da se povećanje smještajnih kapaciteta na CV Rivijeri od 55% ne može ostvariti bez <i>greenfield</i> investicija u sve vrste smještajnih kapaciteta.	poduhvatima čime se smatra da je primjedba u cijelosti obuhvaćena.
		5. Vizija i strateški ciljevi razvoja turizma/ 5.5. Strateški ciljevi	Komentar: Na str. 35. Strategije: Na slici 5.4 Sustav strateških ciljeva turizma Crikveničko-vinodolske rivijere do 2029. godine, treba još jednom ozbiljno razmotriti predloženo povećanja kapaciteta obiteljskog smještaja s 28.834 u 2017. na 42.369 u 2029. godini ili rast od 47% posebno za područje Grada Crikvenice, zbog visokog stupnja apartmanizacije i udjela stanova za privremeno stanovanje u građevinskim područjima u gradovima Crikvenica i Novi Vinodolski, te opterećenosti obalne crte. Začuduje da se u Strategiji preporučuje porast od 47% ili oko 14.000 smještajnih kapaciteta obiteljskog smještaja na CV Rivijeri, bez da je znanstvenim metodologijama izračunat prihvatni potencijal CV Rivijere, pa nije jasno kojim su metodologijama autori Strategije došli do tih brojaka o relativnom i apsolutnom broju porasta smještajnih kapaciteta obiteljskog smještaja na CV Rivijeri?	<u>Komentar se uvažava</u> , no, već je u razdoblju 2017.- 2018. godina smještajni kapacitet u tzv. privatnom smještaju prema podacima iz e-visitora povećan na području Rivijere za više do 4%. U tom smislu, Strategijom je predviđeno bitno usporavanje rasta tzv. privatnog smještaja koje bi trebalo u posljednjim godinama biti na razini od 2% godišnje. Pri tome treba imati na umu da rast može biti generiran ne samo izgradnjom smještajnih kapaciteta na novim građevinskim područjima već i prenamjenom postojećih objekata. Razumijevajući izuzetnu važnost usklađivanja rasta s prihvatnim kapacitetom cijelog područja, Strategijom se kao jedan od najvažnijih dokumenata daljnjeg razvoja predlaže izrada studije Turističkog nosivog kapaciteta Crikveničko-vinodolske rivijere (Poglavlje 7. Akcijski plan, Program 10). Upravo ovaj projekt predstavlja okvir za realizaciju aktivnosti usporavanja rasta tzv. privatnog smještaja te njegovog usklađivanja s društvenim, ekološkim i ekonomskim kapacitetima lokalne zajednice.
		5. Vizija i strateški ciljevi razvoja turizma/ 5.5. Strateški ciljevi	Primjedba: Na str. 35. Strategije: Na slici 5.4 Sustav strateških ciljeva turizma Crikveničko-vinodolske rivijere do 2029. godine, dodati osim pretpostavljene turističke potrošnje od 645 mil. Eur i prosječne potrošnje gosta dnevno/osobni od 110 Eur, trebalo bi izračunati i pretpostavljeni porast ukupnog BDP na Rivijeri, odnosno BDP po glavi	<u>Primjedba se ne prihvaća</u> . Naime, Državni zavod za statistiku nije razvio nacionalno i međunarodno razvijenu metodologiju mjerenja bruto domaćeg proizvoda na razini nižoj od županije. U tom smislu, iako izuzetno važni pokazatelji, izračun bruto domaćeg proizvoda i ostalih pokazatelja vezanih uz gospodarstvo jedinica lokalne samouprave, a onda i samog bruto domaćeg proizvoda turizma bitno izlazi iz metodološkog okvira ovog dokumenta.

			<p>stanovnika i porast broja radnih mjesta, ukupno na CV rivijeri, odnosno po pojedinim gradovima Crikvenici i Novom Vinodolskom i Vinodolskoj općini, jer je cilj održivog i odgovornog razvoja turizma prema smjernicama Svjetske turističke organizacije osigurati održive, dugoročne gospodarske aktivnosti, pružajući društveno-ekonomske koristi svim dionicima koje su pravedno raspoređene, uključujući stabilne mogućnosti zapošljavanja, zarade i socijalne usluge za stalne stanovnike lokalne zajednice, što bi dalo doprinos povećanju njihovog životnog standarda i kvaliteti života. U financiranju projekata razvoja turizma CV rivijere treba predvidjeti i njihovo financiranje kroz korištenje sredstava iz EU fondova, za što treba osigurati potrebnu dokumentaciju.</p>	<p>Kada je riječ o financiranju projekata razvoja svaki od predviđenih Programa razvoja (Poglavlje 7. Akcijski plan) ima definiranu strukturu financiranja koja, ovisno o specifičnostima pojedinih programa, uključuje i eventualno EU financiranje.</p>
2.	Sonja Polonijo, gradska vijećnica	5. Vizija i strateški ciljevi razvoja turizma/ 5.5. Strateški ciljevi	<p>Za pohvaliti je izradu zajedničke strategije koja obuhvaća 3 JLS, jer iste u naravi predstavljaju destinacijsku cjelinu. Najveći nedostatak je što prethodno nije izračunat održivi prihvatni kapacitet rivijere, te na njemu bazirani pravci održivog razvoja. Rezultat toga je i predviđeni (zastrašujući) rast npr. privatnog smještaja za 47%, što bi dodatno devastiralo prostor, i ovako preopterećen u dva ljetna mjeseca. Kada se prostor potroši više nema popravka, o čemu svjedoče i turistička naselja duhova na španjolskim rivijerama. Nastavak masovnog turizma ne može pridonijeti željenom rastu destinacije na 4+ zvjezdice, a infrastruktura (prometnice, parkirališta, otpad, plaže, zabavni sadržaji) bit će izložena daljnjim iskušenjima. Istovremeno, demografsko</p>	<p><u>Komentar se uvažava</u>, no, već je u 2018. godini smještajni kapacitet u tzv. privatnom smještaju prema podacima iz e-visitora povećan na području Rivijere za više do 4%. U tom smislu, Strategijom je predviđeno bitno usporavanje rasta tzv. privatnog smještaja koje bi trebalo u posljednjim godinama biti na razini od 2% godišnje. Pri tome treba imati na umu da rast može biti generiran ne samo izgradnjom smještajnih kapaciteta na novim građevinskim područjima već i prenamjenom postojećih objekata. Razumijevajući izuzetnu važnost usklađivanja rasta s prihvatnim kapacitetom cijelog područja Strategijom se kao jedan od najvažnijih dokumenata daljnjeg razvoja predlaže izrada studije Turističkog nosivog kapaciteta Crikveničko-vinodolske rivijere (Poglavlje 7. Akcijski plan, Program 10). Upravo ovaj projekt predstavlja okvir za realizaciju aktivnosti usporavanja rasta tzv. privatnog smještaja te njegovog usklađivanja s društvenim, ekološkim i ekonomskim kapacitetima lokalne zajednice.</p>

			<p>propadanje destinacije neće se ublažiti, jer strategija svojim rješenjima ne nudi osiguranje stalnih i dobro plaćenih radnih mjesta za veći broj stanovnika. Iznajmljivanje apartmana i dalje će biti temeljni izvor prihoda stanovništva, a mladi i obrazovani će iseljavati ili nastojati zaposliti se u gradskim službama i komunalnim poduzećima. Jednostavnije poslove u turizmu i poljoprivredi radić će, valjda, ljudi koji će dolaziti iz nekih drugih sredina. Ukratko, previše kvantitete da bi razvoj kvalitete to mogao pratiti.</p> <p>Iz analize postojećeg stanja može se iščitati da smo trenutno po većini pokazatelja ispod prosjeka turističkih sredina u Hrvatskoj, što ukazuje na potrebu velikog kvalitativnog iskoraka. Po dnevnoj potrošnji gosta planiramo za 10 godina dostići ono što npr. Opatija ima danas. Gdje će Opatija biti za 10 godina?</p>	<p>Jednako tako, Akcijski plan (Poglavlje 7.) pokreće niz aktivnosti usmjerenih na podizanje kvalitete sadržaja koji će bitno oplemeniti ponudu destinacije, osiguranje dodatnog poticaja razvoju lokalnog poduzetništva i produženja sezone te usmjerenih na podizanje turističke potrošnje (posebice svi programi u Poglavlju 7. Akcijski plan usmjereni na unapređenje iskustava te unapređenje ugostiteljske ponude). Istodobno, na podizanje konkurentne sposobnosti Rivijere djeluje se kroz programe unapređenja upravljanja turizmom, s posebnim naglaskom (osim na već spomenuti turistički nosivi kapacitet) na razvoj ljudskih potencijala i razvoj destinacijskog upravljanja.</p> <p>U tom smislu, moguće je ustvrditi da Strategija sadržajno sagledava navedene slabe strane i opasnosti, te usporednim djelovanjem na upravljanje prostorom, razvojem turističkih iskustava te unapređenjem ljudskih potencijala i organizacije odgovara na izuzetno zahtjevan razvojni trenutak Rivijere te, uz odgovarajući destinacijski menadžment i upravljanje, osigurava razvoj usklađen s očekivanjima i realnim potrebama lokalne zajednice. U tom smislu, smatra se da je komentar obuhvaćen cjelovitim tekstom Strategije.</p>
3.	<p>Poliklinika Terme Selce</p> <p>Prim, Vlasta Brozičević, dr. sc. spec.</p> <p>Prim, mr. sc. Ivan Brozičević, dr. med. spec.</p>	Cjeloviti dokument Strategije	<p>Prijedlog 1.: U Završni izvještaj uvrstiti inicijativu EU CERTEH – Javno-privatno partnerstvo</p>	<p>Prijedlog se prihvaća. Inicijativa EU CERTEH uvrstiti će se u Poglavlje 7. Akcijski plan, Program 4. Rivijera zdravlja gdje se nadopunjuje postojeći tekst „...kao i poliklinika Terme Selce s razvojem projekta EU CERTEH kojim se planira uspostava EU Centra zdravstvenog turizma Crikvenica za obrazovanje, istraživanje, obuku i etno-eko baštinu. Centar se temelji na <i>triple helix</i> modelu, obuhvaćajući obrazovne i znanstvene institucije, proizvođače i lokalnu upravu s ciljem stvaranja novih proizvoda medicinskog turizma i medicinskog wellnessa za suzbijanje 'suvremenih' bolesti radne populacije i pretilice djece koristeći pogodnosti lokalne mikroklima.“</p> <p>Inicijativa EU CERTEH također će se uvrstiti u Poglavlje 7. Akcijski plan, Program 11. Razvoj ljudskih potencijala gdje se nadopunjuje postojeći tekst „... U sklopu ovog programa sagledavaju se mogućnosti pokretanja EU Centra</p>

				zdravstvenog turizma Crikvenica (EU CERTEH) kao inicijative javno-privatnog partnerstva ..."
		5. Vizija i strateški ciljevi razvoja turizma/ 5.3. Konkurentan tržišni identitet	Prijedlog za korekciju: a) Izbjeći „koncept Rivijera“ u središtu, jer ima i drugih rivijera u Europi; b) U središte staviti „Zdravlje“, s visokom koncentracijom različitih sadržaja i događanja (što će omogućiti veću mogućnost korištenja EU fondova)	<p><u>Prijedlog se ne prihvaća.</u> Pojam „Rivijera“ koristi se u nazivu turističke destinacije- Crikveničko-vinodolska rivijera te je time ključan element identiteta. Nadalje, to je riječ koja eksplicitno ukazuje da se radi o povezanom nizu mjesta te time ujedinjuje destinaciju. Konačno, „rivijera“ je poznat i pozitivno konotiran pojam koji, kao takav dodatno koristi u stvaranju pozitivne i jasne percepcije destinacije.</p> <p>Pojam „zdravlje“ je uz pojam „rekreacija“ jedan od dva koncepta konkurentnog tržišnog identiteta Crikveničko-vinodolske rivijere koji opisuju ključne sadržaje u ponudi. Time je zdravstvena orijentacija destinacije visoko naglašena ne izuzimajući pri tome i za veliki segment tržišta važnu rekreacijsku ponudu. Ovako se daje do znanja da iako izrazito orijentirana na zdravstveni turizam, Rivijera nije isključivo zdravstveno-turistička destinacija.</p>
		5. Vizija i strateški ciljevi razvoja turizma/ 5.5. Strateški ciljevi	Prijedlog 3: Definirati glavni cilj razvoja turizma 2019.-2029.: Kreiranje cjelogodišnjeg zdravstvenog turizma s bogatom ponudom sadržajnih doživljajnih iskustava, edukacijom novih vještina i svijesti svih dionika u procesu	<u>Prijedlog je obuhvaćen postojećim tekstom glavnog cilja.</u> Postojeći glavni cilj podrazumijeva i kreiranje cjelogodišnjeg zdravstvenog turizma kao i razvoj drugih turističkih proizvoda koji, valorizirajući sve potencijale Rivijere i usmjereni na različite tržišne segmente gostiju, omogućavaju daljnji uravnoteženi turistički razvoj destinacije u budućnosti. Pri tome, razvoj zdravstvenog turizma nije ograničen, već je stavljen u fokus.

		6. Proizvodno-prostorna koncepcija razvoja turizma/ 6.1. Turistički proizvodi Crikveničko-vinodolske rivijere	<p>Prijedlog za korekciju: Na 1. mjesto CVR Zdravlje: Najbolja europska destinacija za fizikalnu rehabilitaciju s ekspertizom u sportskoj medicini i medicinski wellness u prirodno ljekovitom okruženju za cjelovito zdravlje, wellbeing i prevenciju modernih bolesti odraslih osoba, djece i mladih.'</p> <p>Prijedlog 2: Redefinirati lokaciju: Europska destinacija visoke razine kvalitete usluge cjelogodišnja zdravstvenog /klimatsko-lječilišnog / medicinskog / wellbeing-MINDsetBody rekondicionirajućeg-revitalizirajućeg turizma za sve uzraste</p>	<p><u>Prijedlog se djelomično prihvaća.</u> Postojeći tekst se nadopunjuje „Najbolja jadranska destinacija za fizikalnu rehabilitaciju te izrazite konkurentske sposobnosti u sportskoj medicini u prirodno ljekovitom morskom okruženju“. Ovime se fokusira na jedinstvene attribute ponude koji pozicioniraju Rivijeru kao drugačiju od konkurenata.</p> <p>Realno je očekivati da će volumen turističke potražnje održavati postojeći redoslijed proizvoda: CVR Relax, CVR Outdoor, CVR Zdravlje. No, takav redoslijed proizvoda (u Slici 6.1.) ne prejudicira njihovu pojedinačnu važnost za turistički razvoj Rivijere.</p>
		7. Akcijski plan	<p>Prijedlog korekcije redoslijeda programa: Programi se provode istovremeno i imaju podgrupe</p> <p>Program 1: Rivijera zdravlja i rekreacije (spojiti 4,3,6); Pod-programi: sadašnji 1,2,5,8,9</p> <p>Program 2: Razvoj ljudskih potencijala (sadašnji 11); Pod-program: sadašnji 12</p> <p>Program 3: Marketing (sadašnji 7)</p>	<p><u>Prijedlog se ne prihvaća.</u> Spajanjem programa u velike cjeline gubi se fokus na pojedine aktivnosti koje su potrebne u daljnjem turističkom razvoju i iskoraku Rivijere, koje podržavaju pojedine turističke proizvode i kroz koje se jasnije alocira odgovornost te predviđaju učinci, financiranje i troškovi. Pri tome, agregiranje je već u postojećem tekstu izvedeno na razini tri strateške cjeline koje diferenciraju 1) široki spektar programa i naglašavaju proizvode/iskustva, 2) turističku suprastrukturu te 3) upravljanje turizmom (prostotom, ljudskim resursima i destinacijom).</p>

Napomena: U vremenu trajanja savjetovanja pristigle su 3 primjedbi/prijedloga zainteresirane javnosti na Strategiju razvoja turizma Crikveničko-vinodolske rivijere 2019.-2029.

Kretanje smještajnih kapaciteta

Osnovni ležajevi - ležajevi (stanje 31. kolovoz)	2009.	2015.	2016.	2017.
Crikvenica	25.985	23.519	23.566	24.631
Hoteli i slični kapaciteti	3.200	3.015	2.893	3.042
Odmarališta i slični kapaciteti za kraći odmor/kućanstva u 2009.	16.531	13.088	18.730	19.286
Kampovi i prostor za kampiranje	2.355	2.303	2.303	2.303
Ostalo	-	5.133	-	-
Novi Vinodolski	11.236	9.996	11.246	11.500
Hoteli i slični kapaciteti	1.972	2.256	2.245	917
Odmarališta i slični kapaciteti za kraći odmor/kućanstva u 2009.	6.864	5.426	6.478	8.060
Kampovi i prostor za kampiranje	1.825	1.743	2.523	2.523
Ostalo	585	571		
Općina Vinodol	391	900	1.200	1.543
Hoteli i slični kapaciteti	20	20	25	25
Odmarališta i slični kapaciteti za kraći odmor/kućanstva u 2009.	289	880	1.175	1.488
Kampovi i prostor za kampiranje	82	-	-	30
Ostalo	-	-	-	-

Osnovni ležajevi - ležajevi (stanje 31. kolovoz)	2009.	2015.	2016.	2017.
Crikvenica (ukupno rivijera 100)	69,1	68,3	65,4	65,4
Hoteli i slični kapaciteti	12,3	12,8	12,3	12,4
Odmarališta i slični kapaciteti za kraći odmor/kućanstva u 2009.	63,6	55,6	79,5	78,3
Kampovi i prostor za kampiranje	9,1	9,8	9,8	9,4
Ostalo	-	21,8	-	-
Novi Vinodolski (ukupno rivijera 100)	29,9	29,0	31,2	30,5
Hoteli i slični kapaciteti	17,6	22,6	20,0	8,0
Odmarališta i slični kapaciteti za kraći odmor/kućanstva u 2009.	61,1	54,3	57,6	70,1
Kampovi i prostor za kampiranje	16,2	17,4	22,4	21,9
Ostalo	5,2	5,7	0,0	0,0
Općina Vinodol (ukupno rivijera 100)	1,0	2,6	3,3	4,1
Hoteli i slični kapaciteti	5,1	2,2	2,1	1,6
Odmarališta i slični kapaciteti za kraći odmor/kućanstva u 2009.	73,9	97,8	97,9	96,4
Kampovi i prostor za kampiranje	21,0	-	-	1,9
Ostalo	-	-	-	-

Osnovni ležajevi - ležajevi (stanje 31. kolovoz)	2017./2016.	2016./2015.	2017./2015.	2017./2009.
Crikvenica	4,5	0,2	4,7	-5,2
Hoteli i slični kapaciteti	5,2	-4,0	0,9	-4,9
Odmarališta i slični kapaciteti za kraći odmor/kućanstva u 2009.	3,0	43,1	47,4	16,7
Kampovi i prostor za kampiranje	0,0	0,0	0,0	-2,2
Ostalo	-	-	-	-
Novi Vinodolski	2,3	12,5	15,0	2,3

Hoteli i slični kapaciteti	-59,2	-0,5	-59,4	-53,5
Odmarališta i slični kapaciteti za kraći odmor/kućanstva u 2009.	24,4	19,4	48,5	17,4
Kampovi i prostor za kampiranje	0,0	44,8	44,8	38,2
Ostalo	-	-	-	-
Općina Vinodol	28,6	33,3	71,4	294,6
Hoteli i slični kapaciteti	0,0	25,0	25,0	25,0
Odmarališta i slični kapaciteti za kraći odmor/kućanstva u 2009.	26,6	33,5	69,1	414,9
Kampovi i prostor za kampiranje	-	-	-	-63,4
Ostalo	-	-	-	-

Izvor. Državni zavod za statistiku, posebna obrada za potrebe izrade Strategije

Obrazac sudjelovanja u savjetovanju o nacrtu akta Grada Crikvenice

OBRAZAC SUDJELOVANJA U SAVJETOVANJU O NACRTU AKTA GRADA CRIKVENICE	
Strategija razvoja turizma Crikveničko – vinodolske rivijere	
Početak savjetovanja:	Završetak savjetovanja: 14.02.2019.
Podnositelj prijedloga i mišljenja (<i>ime i prezime fizičke osobe odnosno naziv pravne osobe za koju se podnosi prijedlog i mišljenje</i>) na predloženi nacrt/akt	Sonja Polonijo, gradska vijećnica
Interes, odnosno kategorija i brojnost korisnika koje predstavljate (ako postoji predstavnik zainteresirane javnosti koja daje svoje mišljenje, primjedbe i prijedloge na predloženi nacrt)	-
Primjedbe i mišljenja na pojedine članke nacрта odluka, drugog propisa ili akta s obrazloženjem (<i>Ako je primjedaba više, prilažu se u obrascu</i>)	Za pohvaliti je izradu zajedničke strategije koja obuhvaća 3 JLS, jer iste u naravi predstavljaju destinacijsku cjelinu. <u>Najveći nedostatak je što prethodno nije izračunat održivi prihvatni kapacitet rivijere, te na njemu bazirani pravci održivog razvoja.</u> Rezultat toga je i predviđeni (zastrašujući) rast npr. privatnog smještaja za 47%, što bi dodatno devastiralo prostor, i ovako preopterećen u dva ljetna mjeseca. <u>Kada se prostor potroši više nema popravka, o čemu svjedoče i turistička naselja duhova na španjolskim rivijerama.</u> Nastavak masovnog turizma ne može pridonijeti željenom rastu destinacije na 4+ zvjezdice, a infrastruktura (prometnice, parkirališta, otpad, plaže, zabavni sadržaji) bit će izložena daljnjim iskušenjima. Istovremeno, <u>demografsko propadanje destinacije neće se ublažiti, jer strategija svojim rješenjima ne nudi osiguranje stalnih i dobro plaćenih radnih mjesta za veći broj stanovnika.</u> Iznajmljivanje apartmana i dalje će biti

	<p>temeljni izvor prihoda stanovništva, a mladi i obrazovani će iseljavati ili nastojati zaposliti se u gradskim službama i komunalnim poduzećima. Jednostavnije poslove u turizmu i poljoprivredi radit će, valjda, ljudi koji će dolaziti iz nekih drugih sredina.</p> <p>Ukratko, <u>previše kvantitete da bi razvoj kvalitete to mogao pratiti.</u></p> <p>Iz analize postojećeg stanja može se iščitati da smo trenutno po većini pokazatelja ispod prosjeka turističkih sredina u Hrvatskoj, što ukazuje na potrebu velikog kvalitativnog iskoraka. Po dnevnoj potrošnji gosta planiramo za 10 godina dostići ono što npr. Opatija ima danas. Gdje će Opatija biti za 10 godina?</p>
<p>Ime i prezime osobe (ili osoba) koja je sastavljala primjedbe ili osobe ovlaštene za predstavljanje predstavnika zainteresirane javnosti</p>	<p>Sonja Polonijo</p>
<p>Datum dostavljanja</p>	<p>13.02.2019.</p>

Važna napomena: Popunjeni obrazac s prilogom zaključno dostaviti do datuma navedenog u Objavi otvorenog savjetovanja na adresu elektronske pošte: savjetovanje@crikvenica.hr.

Po završetku savjetovanja, svi pristigli prijedlozi bit će javno dostupni na internetskoj stranici Grada Crikvenice Ukoliko ne želite da Vaši osobni podaci (ime i prezime) budu javno objavljeni, molimo da to jasno istaknete pri slanju obrasca.

Anonimni, uvredljivi i irelevantni komentari neće se objaviti.

Obrazac sudjelovanja u savjetovanju o nacrtu akta Grada Crikvenice

OBRAZAC SUDJELOVANJA U SAVJETOVANJU O NACRTU AKTA GRADA CRIKVENICE	
NACRT PRIJEDLOGA ODLUKE ILI DRUGOG AKTA	
<u>Početak savjetovanja:</u>	Završetak savjetovanja:
Podnositelj prijedloga i mišljenja (<i>ime i prezime fizičke osobe odnosno naziv pravne osobe za koju se podnosi prijedlog i mišljenje</i>) na predloženi nacrt/akt	Udruga vjeronika bivših radnika i malih dioničara Jadran d.d. Crikvenica, skraćeno UVBRIMD JADRAN
Interes, odnosno kategorija i brojnost korisnika koje predstavljate (ako postoji predstavnik zainteresirane javnosti koja daje svoje mišljenje, primjedbe i prijedloge na predloženi nacrt)	Udruga ima oko 30 članova.
Primjedbe i mišljenja na pojedine članke nacarta odluka, drugog propisa ili akta s obrazloženjem (<i>Ako je primjedaba više, prilažu se u obrascu</i>)	Primjedbe, prijedlozi i komentari (mišljenja) se prema preporuci ovlaštene osobe prilažu u Word dokumentu naziva „Stavovi UVBRIMD JADRAN u vezi Strategije razvoja turizma Crikveničko-vinodolske rivijere 2019. - 2029.“
Ime i prezime osobe (ili osoba) koja je sastavljala primjedbe ili osobe ovlaštene za predstavljanje predstavnika zainteresirane javnosti	Mario Vukelić, predsjednik UVBRIMD JADRAN
Datum dostavljanja	13.02.2019.

Važna napomena: Popunjeni obrazac s prilogom zaključno dostaviti do datuma navedenog u Objavi otvorenog savjetovanja na adresu elektronske pošte: savjetovanje@crikvenica.hr.

Po završetku savjetovanja, svi pristigli prijedlozi bit će javno dostupni na internetskoj stranici Grada Crikvenice. Ukoliko ne želite da Vaši osobni podaci (ime i prezime) budu javno objavljeni, molimo da to jasno istaknete pri slanju obrasca.

Anonimni, uvredljivi i irelevantni komentari neće se objaviti.

Stavovi Udruge vjerovnika bivših radnika i malih dioničara Jadrana d.d. Crikvenica (UVBRIMD JADRAN) u vezi Strategije razvoja turizma Crikveničko-vinodolske rivijere 2019. - 2029., Završni izvještaj–radna verzija 2018., Izvršitelj Institut za turizam, Zagreb

I. Smjernice Svjetske turističke organizacije (UNWTO) za promicanje odgovornog, održivog i univerzalno dostupnog turizma

Svjetska turistička organizacija (UNWTO) agencija je Ujedinjenih naroda specijalizirana za promicanje odgovornog, održivog i univerzalno dostupnog turizma. Kao vodeća međunarodna organizacija na području turizma, UNWTO promiče turizam kao pokretačku snagu gospodarskog rasta, inkluzivnog razvoja i okolišne održivosti, koja nudi vodstvo i potporu sektoru diljem svijeta kroz unapređivanje znanja i turističkih politika. U okviru svog Programa za održivi razvoj turizma bavi se čitavim nizom povezanih tema, uključujući: politike, smjernice i alate ; posebne aktivnosti vezane uz razne oblike turizma u destinacijama ; kulturnim aspektom održivosti turizma ; umanjivanjem siromaštva ; a aktivna je i u mnogim globalnim inicijativama koje se bave održivim razvojem turizma.

Prema Svjetskoj turističkoj organizaciji (UNWTO), održivi turizam je turizam koji zadovoljava potrebe prisutnih turista i domicilnog stanovništva istodobno čuvajući resurse budućeg razvitka. Održivi razvoj turizma podrazumijeva upravljanje resursima na način da se udovolje ekonomski, socijalni i estetski zahtjevi uz istodobno očuvanje kulturnog integriteta, osnovnih ekoloških procesa i biološke raznolikosti. Suština održivog turizma je dovođenje u sklad ukupne lokalne situacije s regionalnim i lokalnim interesima, objektivizacija privlačne snage resursa i planiranih turističkih atraktivnosti s pozicije tržišta i profila turističkog proizvoda te uvažavanje zadanih ograničenja u sferi okoliša te socio - kulturnog i ekonomskog-političkog aspekta.

Ograničenost resursa bitna je za razvoj turizma s obzirom da turizam ovisi o resursima. Što je bogatstvo resursa veće, veće su i mogućnosti i kvaliteta pružanja usluga. Prirodni resursi privlače turiste u određenu destinaciju i upravo zbog toga treba dugoročno razmišljati o njihovom korištenju. Društveno odgovorno poslovanje u turizmu potrebno je sagledati unutar sljedećih područja: kupci/klijenti, zaposlenici, okoliš i zajednica. Ono u turizmu brine o načinu korištenja prirodnih i kulturnih dobara, štiti okoliš, radi na očuvanju krajolika, bioraznolikosti i kulturnog nasljeđa. Također, brine o pravednosti i odgovornosti prema zaposlenicima, dobavljačima i kupcima/gostima. Potiče korištenje lokalnih proizvoda i usluga kako bi poboljšao kvalitetu lokalnog stanovništva.

Jednostavno rečeno, održivi turizam može se definirati kao:

"Turizam koji u potpunosti uzima u obzir njegove sadašnje i buduće gospodarske, društvene i ekološke učinke, rješavajući potrebe posjetitelja, industrije, okoliša i zajednica domaćina"

Konceptualna definicija

Smjernice za održivi razvoj turizma i prakse upravljanja primjenjuju se na sve oblike turizma u svim vrstama destinacija, uključujući masovni turizam i različite segmente nišnog turizma. Načela održivosti odnose se na ekološke, ekonomske i socio-kulturne aspekte razvoja turizma, a potrebno je uspostaviti odgovarajuću ravnotežu između ove tri dimenzije kako bi se zajamčila njegova dugoročna održivost.

Stoga, održivi turizam treba:

- 1) Optimalno iskoristiti resurse okoliša koji predstavljaju ključni element u razvoju turizma, održavanju bitnih ekoloških procesa i pomoći očuvanju prirodne baštine i biološke raznolikosti.
- 2) Poštovati društveno-kulturnu autentičnost lokalnih zajednica, čuvati njihovu izgrađenu i živu kulturnu baštinu i tradicionalne vrijednosti, te pridonositi međukulturalnom razumijevanju i toleranciji.
- 3) Osigurati održive, dugoročne gospodarske aktivnosti, pružajući društveno-ekonomske koristi svim dionicima koje su pravedno raspoređene, uključujući stabilne mogućnosti zapošljavanja, zarade i socijalne usluge za stalne stanovnike lokalne zajednice, što bi dalo doprinos povećanju životnog standarda.

Održivi razvoj turizma zahtijeva informirano sudjelovanje svih relevantnih dionika, kao i snažno političko vodstvo kako bi se osiguralo široko sudjelovanje i izgradnja konsenzusa. Postizanje održivog razvoja turizma je kontinuirani proces i zahtijeva stalno praćenje učinaka, uvođenje nužnih preventivnih i / ili korektivnih mjera kada je to potrebno.

Održivi turizam također treba održavati visoku razinu zadovoljstva turista i turistima osigurati smisleno iskustvo, podižući njihovu svijest o pitanjima održivosti i promovirati prakse održivog turizma među njima.

Interesi lokalnog stanovništva su veći kvalitet života, radna mjesta, veći BDP u Gradu, veći javni i privatni standard, zadovoljavanje kulturnih potreba i zaustavljanje negativnih demografskih kretanja lokalnog stanovništva.

II. Značaj hotelske tvrtke Jadran d.d. Crikvenice za razvoj turizma na Crikveničko-vinodolskoj rivijeri (skraćeno CV rivijeri)

U teoriji je poznato da hotelijerstvo ima najveću dodanu vrijednost u turizmu i da je to radno intenzivna djelatnost koja stvara mnogo radnih mjesta, odnosno da se hoteli smatraju osnovnim tipom smještajnih kapaciteta, koji imaju najveću popunjenost na godišnjoj razini. Mišljenje dijela stručne javnosti je da je turistička destinacija grada Crikvenice sa 130 - godišnjom tradicijom vrhunskog hotelijerstva, koja je prije 40-tak godina bila među 5 top destinacija na Jadranu, stagnirala u proteklih 30-tak godina zbog nesnalaženja u tranziciji, upletanjem politike koja je zamijenila struku u vođenju tvrtke, odnosno stečajem hotelske tvrtke Jadran d.d. Crikvenica 2010. – 2014. godine, te odgađanjem privatizacije tvrtke nakon okončanja stečaja u razdoblju od 2014.

– 2018. godine, tako da se razdoblje od 1991. – 2018. može smatrati periodom stagnacije Jadrana d.d. i destinacije grada Crikvenice, dok su druge velike hotelske tvrtke i destinacije u bližem i daljem okruženju napravile značajne iskorake u kvaliteti i kvantiteti hotelske ponude. Kroz privatizaciju tvrtke u 2018. godini od strana obveznih mirovinskih fondova OMF PBZ CO i ERSTE Plavi očekuje se iskorak u kvaliteti smještajnih kapaciteta Jadrana d.d., dobra suradnja novih vlasnika s Gradom Crikvenicom na korist svih dionika, posebno stalnih stanovnika lokalne zajednice, koja uključujući stabilne mogućnosti stalnog zapošljavanja u tvrtki i perspektivu kvalitetnog života na CV rivijeri.

Prema podacima iz Strategije gospodarskog razvitka Grada Crikvenice 2012. - 2022., str. 84. koju je izradio Ekonomski fakultet Rijeka 2014. Godine, str. 67:

Struktura BDP-a Grada Crikvenice ukazuje na visoku ovisnost gospodarstva o djelatnosti pružanja smještaja i usluživanja hrane 32.6 %, a unutar nje dominatan je položaj poduzeća Jadran d.d...S obzirom na dugogodišnju turističku tradiciju, dominatan udio djelatnosti I, kao i ovisnost ostalih ključnih djelatnosti o turističkoj ponudi i potražnji, je očekivan. Međutim, kada se ukupno ostvarena vrijednost BDP Crikvenice uspoređuje sa relativnim pokazateljima PGŽ i Republike Hrvatske, proizlazi da je ekonomska snaga lokalne ekonomije značajno ispod županijskog i nacionalnog prosjeka...

U prospektu izdanja JADRAN, dioničko društvo za hotelijerstvo i turizam uvrštenja redovnih dionica na uređeno tržište Zagrebačke burze d.d. od 18.09.2018. godine na strani 22. stoji da je broj smještajnih jedinica tvrtke u 9 hotela 1.232, a broj osnovnih ležajeva 2.605. Broj smještajnih jedinica tvrtke u 2 kampa je 530, a broj osnovnih ležajeva u kampovima je 1.590. U bilanci stanja na dan 30.06.2018. godine vrijednost nekretnina i opreme Jadrana d.d. iznosila je 625.137.780 kn. Jadran d.d. ima u svom sastavu oko 410.000 m atraktivnih zemljišta uz obalnu crtu Grada Crikvenice u mjestima Crikvenica, Selce i Dramalj, idealnih za nove greenfield i brownfield investicije u hotele više razine kvalitete s 4* i 5*. Budući da Jadran d.d. ima u svom sastavu oko 65% svih hotelskih ležaja u gradu Crikvenici i ostvaruje oko 90 milijuna kuna ukupnog prihoda u 2018. Godini. Ti poslovni pokazatelji ukazuju na dominantan položaj Jadrana d.d. u hotelskim kapacitetima grada Crikvenica, a njegova zemljišta i objekti su najveći potencijal grada Crikvenice za razvoj kvalitetnog hotelijerstva putem greenfield i brownfield investicija.

III. Potreba za povećanje kvalitete strukture smještajnih kapaciteta na Crikveničko-Vinodolskoj Rivijeri i kvalitetnijoj zaštiti prostora koji je najvažniji resurs za razvoj kvalitetnog turizma

U knjizi „Ekonomika ugostiteljstva“ autora Prof.dr. Slobodana Ivanovića, Opatija – Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu 2012., udžbenik Sveučilišta u Rijeci, na strani 33. stoji:

„...Republika Hrvatska još uvijek ima nepovoljnu strukturu smještajnih kapaciteta, u kojoj prevladavaju komplementarni smještajni kapaciteti, s udjelom od 83.1 % u 2011. godini. (grafikon 1). Hoteli i hotelski apartmani čine tek 14% ukupnih smještajnih kapaciteta Republike Hrvatske, a najveći udio pripada kućanstvima (obiteljskom smještaju) 46.88%. Tako visok udio kućanstava u ukupnim smještajnim kapacitetima posebice je izražen u posljednjem desetljeću, kada njihov broj ima dinamičnu stopu rasta, sa 301.5 tisuća u 2001. Godini na 452 tisuće u 2011 godini, odnosno za 151 tisuću ili za 49.9%. Nepovoljna struktura smještajnih kapaciteta u Republici Hrvatskoj posebice dolazi do izražaja kada se usporedi s strukturom smještajnih kapaciteta u drugim europskim državama (Grčkom, Španjolskom,

Francuskom, Italijom, Maltom, Austrijom, Portugalom i Slovenijom gdje se udio osnovnih smještajnih kapaciteta, prema grafikonu 2. kreće od 50 – 70%). Republika Hrvatska u odnosu na izabrane države na grafikonu 2., ima najniži udio osnovnih u ukupnim smještajnim kapacitetima. Osnovni smještajni kapaciteti sudjeluju s više od 50% u ukupnim smještajnim kapacitetima u Grčkoj, Španjolskoj, Mačti, Austriji i Portugalu...“

Grad Crikvenica je smješten na uskom obalnom pojasu od Jadranova do naselja Zagori. Taj pojas je dug oko 23 km i širok oko 1 km. Priobalni prostor je najvredniji resurs Grada Crikvenice koji treba racionalno i planski iskorištavati. Na tom obalnom prostoru smješteni su gotovo svi hotelski, trgovinski i ostali gospodarski objekti, uz mnoštvo izgrađenih vikendica i stanova za tržište. Tim obalnim prostorom se neracionalno upravljalo i gospodarilo, a još uvijek se grade nove stambene zgrade s stanovima za tržište, koje najviše štete razvoju kvalitetnog turizma, a u kojima postoji mogućnost da se apartmani iznajmljuju gostima u „sivoj zoni“ bez plaćanja boravišne pristojbe i obaveza prema državi.

Takva pretjerana izgradnja na području Grada Crikvenice dovela je do preopterećenosti ukupne infrastrukture grada, te prometnog i komunalnog sustava na obalnom pojasu i do devastacije izvornog primorskog pejzaža, kvalitete obale i mora, te do ljetnih prometnih gužvi, buke i zagađenje okoliša, posebno mora. Na obalnom pojasu Grada Crikvenice ostalo je još malo neizgrađenog prostora te bi njegovo buduće korištenje trebalo strogo kontrolirati lokalna samoprava kroz izradu UPU, odnosno detaljnih prostornih planova. Nužno je i preispitati i određene parametre iz prostornih planova vezano za građevinska područja, te svim mjerama porezne i urbanističke politike destimulirati daljnu višestambenu izgradnju, posebno apartmana i stanova za tržište.

IV. Prijedlozi, primjedbe i komentari UVBRIMD JADRAN na Strategiju razvoja turizma Crikveničko-vinodolske rivijere 2019. - 2029., Završni izvještaj–radna verzija 2018., Izvršitelj Institut za turizam, Zagreb, skraćeno „Strategija“

Primjedba: Na str. 5. Strategije umjesto: „...Grad Crikvenica (60 km²) s nizom većih obalnih naselja Jadranovo, Dramalj, Crikvenica i Selce; Vinodolsku općinu (152 km²) koju čine naselja Tribalj, Drivenik, Grižane-Belgrad i Bribir; Grad Novi Vinodolski (261 km²) s većim obalnim naseljima Novi Vinodolski, Povile, Klenovica i Sibinj.“ Trebalo bi preciznije stajati „...Grad Crikvenica (29,98 km² na kopnu i 27,92 km² u akvatoriju Vinodolskog kanala. Ukupna površina Grada iznosi 57,90 km²) s nizom većih obalnih naselja Jadranovo, Dramalj, Crikvenica i Selce; Vinodolsku općinu (152 km²) koju čine naselja Tribalj, Drivenik, Grižane-Belgrad i Bribir; Grad Novi Vinodolski (196,1 km² na kopnu i 65,23 km² u akvatoriju Vinodolskog kanala. Ukupna površina Grada iznosi 261,33 km²) s većim obalnim naseljima Novi Vinodolski, Povile, Klenovica i Sibinj.“

Primjedba: Na str. 5. Strategije umjesto: ... Stanovništvo gradova Crikvenice i Novog Vinodolskog koncentrirano je na obali gdje gustoća naseljenosti (192, odnosno 250 stanovnika/km²) daleko premašuje onu u Vinodolskoj općini ili županijski prosjek (23, odnosno 76 stanovnika/km²), trebalo bi preciznije stajati: „...Stanovništvo gradova Crikvenica i Novog Vinodolskog koncentrirano je na obali gdje gustoća naseljenosti na kopnenom dijelu gradova (374, odnosno 26 stanovnika/km²) daleko premašuje onu u Vinodolskoj općini ili županijski prosjek (23, odnosno 76 stanovnika/km²)...“ Komentar: Budući da je u špici turističke sezone prema nekim parametrima, ukupni broj stalnih stanovnika grada Crikvenice, prijavljenih turista, vikend gostiju, rođaka i prijatelja do 3-4 puta više nego stalnih stanovnika grada Crikvenice, ukupna gustoća naseljenosti moguće doseže brojku od 1.500 – 2.000

stanovnika/km² na kopnenom dijelu grada Crikvenice, što uzrokuje veliku opterećenost infrastrukture grada, odnosno premašuje gustoću stanovnika predviđenu prostornim planom PGŽ, i još je važan argument protiv daljnje nekontrolirane gradnje apartmana za tržište u gradu Crikvenici.

Komentar: Na str 12. Strategije „Hotelski wellness centri – Hoteli Mediteran, Kvarner Palace, Marina, Amabilis, Katarina, Lišanj, Resort Novi.. Zanimljivo je da se ne spominje niti jedan od 9 Hotela Jadrana d.d., od kojih Hoteli Katarina i Esplanade imaju neke oblike wellness sadržaja izgrađenih u proteklih nekoliko godina, a Hotel Omorika nema, što ukazuje na prioritarnu potrebu uvođenja kvalitetnih wellness sadržaja, zanimljivih za hotelske goste u objekte Jadrana d.d. u cilju produženja sezone i bolje iskorištenosti hotelskih kapaciteta. Za usporedbu Resort Novi s 5* ima 10.000 m² zatvorenog i 4.000 m² otvorenog prostora wellnessa, 14 dvorana za tretmane i masaže..

Komentar: Na str. 13. Strategije „...U razdoblju od 2015. do 2017. godine smještajna ponuda Rivijere povećana je za 9,5 %, no, u odnosu na 2009. godinu smještajni kapacitet stagnira...U posljednje dvije godine ova vrsta kapaciteta i dalje intenzivno raste, 47% u gradu Crikvenici, 48% u Gradu Novi Vinodolski i 70% u Vinodolskoj općini...“ Navedeni podaci su na prvi pogled kontradiktorni, teško je objasniti stagnaciju smještajne ponude rivijere s grafičkim prikazom uz ovako intenzivan rast u posljednje dvije godine prema tvrdnjama autora, ali možda su u pitanju različite metodologije obrade statističkih podataka i neusklađeni različiti izvori statističkih podataka o strukturi smještajnih kapaciteta na CV Rivijeri iz e-Visitora, Turističkih zajednica, Državnog zavoda za statistiku, porezne uprave itd.?

Primjedba: Na str. 13. Strategije umjesto „...**Struktura.** Crikveničko-vinodolska rivijera pretežito je destinacija obiteljskog smještaja u kojoj skupina odmarališta i slični kapaciteti čini 77% ukupnih ležajeva (od čega 80% u domaćinstvima), slijed kampovi i prostor za kampiranje s 13%, dok hoteli i slični kapaciteti imaju najmanji udio od 11% ukupnih ležajeva...“ trebalo bi prema primjeru „Vrste kapaciteta“ iz Strategije gospodarskog razvitka grada Crikvenice 2012. - 2022., str. 84. koju je izradio Ekonomski fakultet Rijeka 2014. godine, realno prikazati strukturu smještajnih kapaciteta prema točnim podacima iz 2017. Godine.

Vrsta kapaciteta	Broj ležaja	Udio (%)	Udio u broju noćenja (%)
Privatni smještaj	11.437	58	49
Hoteli	4.003	20	33
Kampovi	2.250	11	9
Odmarališta	1.615	8	7
Ostalo	303	2	3
Ukupno:	19.608	100	100

Izvor: Obrada prema podacima TZ Grada Crikvenice.

Iste takve tablice prema vrstama kapaciteta trebalo bi napraviti i za grad Novi Vinodolski i Vinodolsku općinu, i ne spajati zajedno obiteljski smještaj i odmarališta u neku nepoznatu

kategoriju smještaja „odmarališta i slični kapaciteti“ , jer se u podacima za usporedne gradove Opatija, Rab, Krk i Poreč koristi naziv „**obiteljski ili privatni smještaj**“ koji se koristi uobičajeno u statističkim podacima, a ne naziv „odmarališta i slični kapaciteti“.

Možda su u pitanju različite metodologije obrade statističkih podataka i neusklađeni različiti izvori statističkih podataka o strukturi smještajnih kapacitete na CV Rivijeri iz e-Visitora, Turističkih zajednica, Državnog zavoda za statistiku, porezne uprave itd.?

Primjedba: Na str. 13. Strategije umjesto: „Udio hotelskog smještaja najviši je u Gradu Crikvenici (12% ili oko 3.000 ležajeva), slijedi Grad Novi Vinodolski (8%), te Vinodolska općina (2%).“ Trebalo bi još jednom provjeriti podatke o strukturi smještajnih kapaciteta u Gradu Crikvenici iz više izvora, i trebalo bi stajati npr. „Udio hotelskog smještaja najviši je u Gradu Crikvenici (20% ili oko 4.000 ležajeva), a za Grad Novi Vinodolski (8%), te Vinodolsku općinu (2%) provjeriti još jednom točnost podataka iz više izvora.. Možda su u pitanju različite metodologije obrade statističkih podataka i neusklađeni različiti izvori statističkih podataka o strukturi smještajnih kapacitete na CV Rivijeri iz e-Visitora, Turističkih zajednica, Državnog zavoda za statistiku, porezne uprave itd.?

Na str. 22. Strategije u poglavlju 2.5. Novi projekti trebalo bi dodati: Multimedijalni centar, odnosno, odnosno „Hram Kulture“ - Kulturno-turistički centar u gradu Crikvenici. Dobar primjer je novi Kulturno-turistički centar Gervais koji je 2017. otvoren u gradu Opatiji:

„...Gradonačelnik Ivo Dujmić podsjetio je na kronologiju događaja koja je prethodila današnjemu danu i svečanom otvorenju KTC-a Gervais. Velebno je zdanje niknulo iza hotela Imperial, na mjestu bivšeg kina, koje je da bi se stvorio prostor za ovaj, kako ga sada mnogi nazivaju „hram kulture“ u Opatiji moralo biti srušeno. Dok se čekalo na prvu lopatu za KTC, prostor ex kina koji je u vlasništvu Grada Opatije služio je kao privremeno mjesto za parkiranje vozila, da bi onda svečano prvi ukop bagerom, što je označio početak gradnje suvremenog zdanja bio 15. rujna 2015. godine.

Građane je ovom prigodom pozdravio i ravnatelj Festivala Opatija Ernie Gigante Dešković, podsjetivši ih na programe koji će se odvijati u Gervaisu i koji su već dogovoreni. A građani su u značajnom broju pristigli na trg ispred Gervaisa u želji da i sami upoznaju novu infrastrukturu u gradu, namijenjenu primarno odvijanju kulturnih sadržaja, značajnih i ozbiljnijih kazališnih i koncertnih produkcija, no i određenoj vrsti kongresnih zbivanja, ali i klupskih događanja za mlade, poput rock koncerata.

..Nakon što su novinari prošlog utorka prvi razgledali prostore KTC Gervais, danas su to učinili i prvi građani: od prizemlja, u kojem je smješten klupski prostor koji može primiti oko tisuću posjetitelja, preko Velike dvorane na drugom katu namijene odvijanju značajnih kazališnih i koncertnih produkcija, a eventualno i određenih kongresnih zbivanja, koja ima kapacitet 500 do 800 mjesta u gledateljstvu. Iznad gledališta u centralnoj dvorani smještena je galerija. Na prvom katu nalazi se Mala dvorana, uz koju je veliki foaje, a iz svakog ugla Gervaisa pruža se zadivljujući pogled na opatijske secesijske građevine, parkove i more.

Inače, izgradnja KTC-a Gervais koštala je 41,5 milijuna kuna bez pdv-a. Grad Opatija za izgradnju ovog centra podigao je kredit kod Erste&Steiermarkischebank d.d. 2013., na rok otplate 15 godina. Radove na izgradnji Gervaisa izvela je tvrtka GP Krk. Urbanističko-arhitektonski koncept KTC-a Gervais izradio je UO za prostorno planiranje Grada Opatije. Idejno rješenje APG inženjering iz Dugog sela, u suradnji s djelatnicima spomenutog gradskog odjela, koji je napravio i idejni projekt KTC-a. Glavni i izvedbeni projekt izradio je Prag d.o.o. Do početka same gradnje objekta 15. rujna 2015. na izradama projektne dokumentacije sudjelovalo je oko 50 stručnjaka s raznih polja djelatnosti...

<http://www.opatija.hr/hr/vijesti/novosti/ktc-gervais-otvorio-svoja-vrata-gradanima,4079.html>

Primjedba: Na str. 34. Strategije umjesto: „Glavni cilj razvoja turizma 2019 - 2029.: Izgradnja konkurentne, održive, cjelogodišnje i međunarodno prepoznate dinamične rivijere rekreacije i zdravlja s bogatom ponudom sadržajnih turističkih iskustava.“ trebalo bi stajati: „Glavni cilj razvoja turizma 2019 - 2029.: Izgradnja konkurentne, održive, cjelogodišnje i međunarodno prepoznate dinamične rivijere rekreacije i zdravlja s bogatom ponudom sadržajnih turističkih iskustava u skladu s smjernicama Svjetske turističke organizacije (UNWTO) za promicanje odgovornog, održivog i univerzalno dostupnog turizma.“

Primjedba: Na str. 35. Strategije umjesto: „Postavljeni cilj ocrta usmjerenje na pokretanje brownfield investicije u hotelske i kamping kapacitete..“ zbog povećanja svih vrsta kapaciteta na na novim lokacijama trebalo bi stajati: „Postavljeni cilj ocrta usmjerenje na pokretanje greenfield i brownfield investicije u hotelske i kamping kapacitete..“, jer je jasno da se povećanje smještajnih kapaciteta na CV Rivijeri od 55% ne može ostvariti bez greenfield investicija u sve vrste smještajnih kapaciteta.

Komentar : Na str. 35. Strategije: Na slici 5.4 Sustav strateških ciljeva turizma Crikveničko-vinodolske rivijere do 2029. godine, treba još jednom ozbiljno razmotriti predloženo povećanja kapaciteta obiteljskog smještaja s 28.834 u 2017. na 42.369 u 2029. godini ili rast od 47% posebno za područje Grada Crikvenice, zbog visokog stupnja apartmanizacije i udjela stanova za privremeno stanovanje u građevinskim područjima u gradovima Crikvenica i Novi Vinodolski, te opterećenosti obalne crte. Začuđuje da se u Strategiji preporučuje porast od 47% ili oko 14.000 smještajnih kapaciteta obiteljskog smještaja na CV Rivijeri, bez da je znanstvenim metodologijama izračunat prihvatni potencijal CV Rivijere, pa nije jasno kojim su metodologijama autori Strategije došli do tih brojaka o relativnom i apsolutnom broju porasta smještajnih kapaciteta obiteljskog smještaja na CV Rivijeri?

Primjedba: Na str. 35. Strategije: Na slici 5.4 Sustav strateških ciljeva turizma Crikveničko-vinodolske rivijere do 2029. godine, dodati osim pretpostavljene turističke potrošnje od 645 mil. Eur i prosječne potrošnje gosta dnevno/osobni od 110 Eur, trebalo bi izračunati i pretpostavljeni porast ukupnog BDP na Rivijeri, odnosno BDP po glavi stanovnika i porast broja radnih mjesta, ukupno na CV rivijeri, odnosno po pojedinim gradovima Crikvenici i Novom Vinodolskom i Vinodolskoj općini, jer je cilj održivog i odgovornog razvoja turizma prema smjernicama Svjetske turističke organizacije osigurati održive, dugoročne gospodarske aktivnosti, pružajući društveno-ekonomske koristi svim dionicima koje su pravedno raspoređene, uključujući stabilne mogućnosti zapošljavanja, zarade i socijalne usluge za stalne stanovnike lokalne zajednice, što bi dalo doprinos povećanju njihovog životnog standarda i kvaliteti života. U financiranju projekata razvoja turizma CV rivijere treba predvidjeti i njihovo financiranje kroz korištenje sredstava iz EU fondova, za što treba osigurati potrebnu dokumentaciju.

V. Zaključak – Strategija razvoja turizma Crikveničko-vinodolske rivijere 2019. - 2029., predstavlja kvalitetnu viziju turističkog razvoja rivijere rekreacije i zdravlja

Predložena Strategije razvoja turizma Crikveničko-vinodolske rivijere 2019. - 2029., Završni izvještaj–radna verzija 2018., Izvršitelj Institut za turizam, Zagreb predstavlja kvalitetnu viziju turističkog razvoja rivijere rekreacije i zdravlja, uz eventualne male korekcije statističkih podataka o turističkim pokazateljima rivijere, koristeći jedinstvenu metodologiju i kvalitetne izvore podataka. Osnovni ciljevi razvoja turizma do 2029. godine su unapređenje kvalitete, produljenje sezone i podizanje prepoznatljivosti rivijere. U okviru strategije izrađen je i akcijski

plan koji definira 12 složenih programa, svaki s većim brojem pojedinačnih aktivnosti koje je potrebno implementirati u svrhu realizacije vizije i ciljeva strategije. Programi su raspoređeni u tri strateške cjeline – unapređenje upravljanja turizmom, unapređenje kvalitete i unapređenje iskustva gosta. Strategija temeljem koje će se planirati projekti za razvoj turizma na CV rivijeri, ujedno je i osnova za izradu prostornih planova koji trebaju sačuvati prostor rivijere, koji nam je najvažniji resurs, treba biti napravljena u skladu s smjericama Svjetske turističke organizacije (UNWTO) za promicanje odgovornog, održivog i univerzalno dostupnog turizma, posebno u segmentu osiguranja održivog, dugoročno održivog gospodarskog razvoja CV rivijere, pružajući društveno-ekonomske koristi pravedno raspoređene svim dionicima, posebno stalnim stanovnicima rivijere, uključujući stabilne mogućnosti zapošljavanja i zarade, što bi dalo značajan doprinos pozitivnim demografskim trendovima, povećanju njihovog životnog standarda i kvaliteti života..

I konačno, održivi razvoj turizma zahtijeva informirano sudjelovanje svih relevantnih dionika, kao i snažno političko vodstvo, kako bi se osiguralo široko sudjelovanje i izgradnja konsenzusa. Postizanje održivog razvoja turizma je kontinuirani proces i zahtijeva stalno praćenje učinaka, uvođenje nužnih preventivnih i / ili korektivnih mjera kada je to potrebno.

Predsjednik

UDRUGE VJEROVNICA BIVŠIH
RADNIKA I MALIH DIONIČARA
JADRAN D.D. CRIKVENICA

Mario Vukelić dipl.ing.

U Crikvenici, 13.02.2019.

Literatura i web stranice:

- GLAVNI PLAN RAZVOJA TURIZMA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE 2005. - 2015.
<http://www.uniri.hr/gprt/>
- IZMJENE I DOPUNE GLAVNOG PLANA RAZVOJA TURIZMA
- OCJENA TURISTIČKE PONUDE KVARNERA
- STRATEŠKI PLAN RAZVOJA TURIZMA KVARNERA SA STRATEŠKIM I OPERATIVNIM
MARKETING PLANOM 2016. - 2020.
http://www.kvarner.hr/business/turizam_na_kvarneru/Planski_dokumenti
- Strategija gospodarskog razvitka grada Crikvenice 2012. - 2022., Ekonomski fakultet Rijeka
http://www.crikvenica.hr/images/poduzetnistvo/Strategija_razvoja_Grada_Crikvenice.pdf
- Knjiga „Ekonomika ugostiteljstva“ autora Prof.dr. Slobodana Ivanovića, Opatija – Fakultet
za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu 2012., udžbenik Sveučilišta u Rijeci

